

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za celo leto.....\$6.00
Za pol leta.....\$3.00
Za New York celo leto.....\$7.00
Za inozemstvo celo leto.....\$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 70. — ŠTEV. 70.

NEW YORK, FRIDAY, MARCH 25, 1921. — PETEK, 25. MARCA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

NEMŠKI INDUSTRIJALCI SE UPIRAJO

INDUSTRIJALCI V PORENSKI SO POZVALI VLADO, NAJ SE UPIRA ENTENTNIM ZAVEZNIKOM. — BELGIJOI NAMESTO FRANCOZOVOV.

Poroča Walter Duranty.

Duesseldorf, Nemčija, 23. marca. — Zapadna Nemčija in porenško ozemlje sta trdna v svojem sklepu, da izločijo zaveznike ter se jim postavijo po robu. Tekom preteklega večera se je vrnil v Duesseldorf sestanek kombiniranih zvez porenških in westfalskih trgovskih organizacij ter jeklarskih in železninarnskih mojstrov ob Ruhr na Westfalskem. Te organizacije je smatrali glede upliva in kapitala za ene najbolj močnih industrijskih zvez na svetu. Vršila so se posvetovanja, na katerih so bile soglasno sprejete tri resolucije.

Prva resolucija je protest najbolj odločnega značaja proti trditvi zaveznikov na londonski konferenci, da je bila Nemčija odgovorna za izbruh svetovne vojne. Druga resolucija je pozvala nemško vlado, naj se upira do skrajnosti zavezniškim ekonomskim zahtevam glede katerih se izjavlja, da jih absolutno ni mogoče izpolniti. Tretja resolucija pa pozivlja nemške industrijske in trgovce, naj bodo enotni ter sklenejo trdno fronto napram zaveznikom. Opominja jih, da bodo vsprlo enotne fronte zavezniki prišli do spoznanja, da njih zahteve prekašajo zmčnost Nemčije in da se jim upira v tem pogledu cela enotna Nemčija.

Če dovolimo gotovo množino blufa v govorici take vrste, obstaja vendar dejstvo, da so industrijski mojstri Nemčije trdni v svojem sklepu, da se ne udajo.

Pričakovati je, da bodo pričeli Francozi prodirati naprej v Nemčijo, potem ko je slehna odklonila plačanje tisoč milijonov nemških zlatih mark, kot se je zahtevalo od nje. Nastane pa veliko vprašanje, če bodo Francozi zasedli Essen.

Francozi priznavajo sedaj, da se potisnili včeraj patrolo naprej do Oesterfeld postaje, na Oberhausen — Essen železnici. To se je zgodilo seveda le v namenu kontrole. Kljub temu pa jih spravlja to v razdaljo dveh milj od Essena samega in Essen je ime, ki bo izgledalo veliko v francoskem časopisu ter napolnilo srca francoskih nacionalistov z veliko radostjo.

Iz uradnih virov sem danes izvedel, da se bo celo novo okupirano ozemlje stavilo pod kontrolo belgijskih čet in sicer od 25. marca naprej. Moj informant je rekel nadalje, da za enkrat ni pričakovati nikakih drugih izprememb v okupacijskih četah, da pa bo angleška okupacijska sila kmalu ojačena z dvema bataljonoma, ki bosta prišla iz Gornje Šteije.

Medzavezniško visoko poveljstvo je sklenilo, da bi bilo najbolj primerno, če bi to ozemlje upravljali Belgijci, ker se dotika belgijskega ozemlja, a je na drugi strani verjetno, da je izpremembo pripisovati drugim kot pa vojaškim razlogom.

Tukaj so krožila številne govorice glede delavskih zadreg v Belgiji in glede nevolje belgijskih vojakov, da prodirajo naprej. V Duribergu so naprimer dospeli Belgijci do roba mesta zgodaj zjutraj prvi dan okupacije, a so čakali, dokler niso prišli Francozi zgodaj popoldne. Nova odredba ima vsled tega mogoče namen vzpodbuditi Belgijce k večji delavnosti s tem, da se jim daje večji prestiž.

To bi bilo prav posebno zaželjeno s francoskega stališča v slučaju, da bi se razmišljalo o nadaljnjih kaznih. Preje ali pozneje bo namreč potrebno ustanoviti carske postojanke v Isarmen in Elberfeld in verjetno je, da se bo vsako eventualno premikanje naprej izvršilo preje v tej smeri kot pa v smeri proti Essenu.

NEMŠKI MAGNAT HOČE KUPITI OGRŠKI ČASOPIS.

Budimpešta, Madžarsko, 24. marca. Znan nemški industrijski magnat Hugo Stinnes namerava kupiti največji madžarski list "Az Est".

Vlada mu tega najbrže ne bo dovolila, ker je ljudstvo odločno proti prevleki privatni kontroli časopisov.

ŽENSKO UPORABLJAJO VEČ OMAMLJIVIH SREDSTEV.

Vodstvo državne poboljševalnice v Bedfordu je izdalo poročilo, iz katerega je razvidno, da je v zavodu več kot polovica žensk, ki se bile poslale tja zastran preobilnega zauživanja omamljivih sredstev.

ZANESLJIVO IN HITRO

okrepije DENARNA IZPLAČILA v stari domovini in opravlja druge bančne posle

Frank Sakser State Bank
82 Cortlandt Street New York

Rojaki, poslušajte se vseh zadevah te slovenske banka, ki je pod stalnem nadzorom državnega urada in ima za varstvo \$100,000.00 glavnice in \$50,000.00 rezervnega sklada.

Frank Sakser, predsednik.

Včeraj smo računali za pošiljke jugoslovanških krom po sledečih cenah:

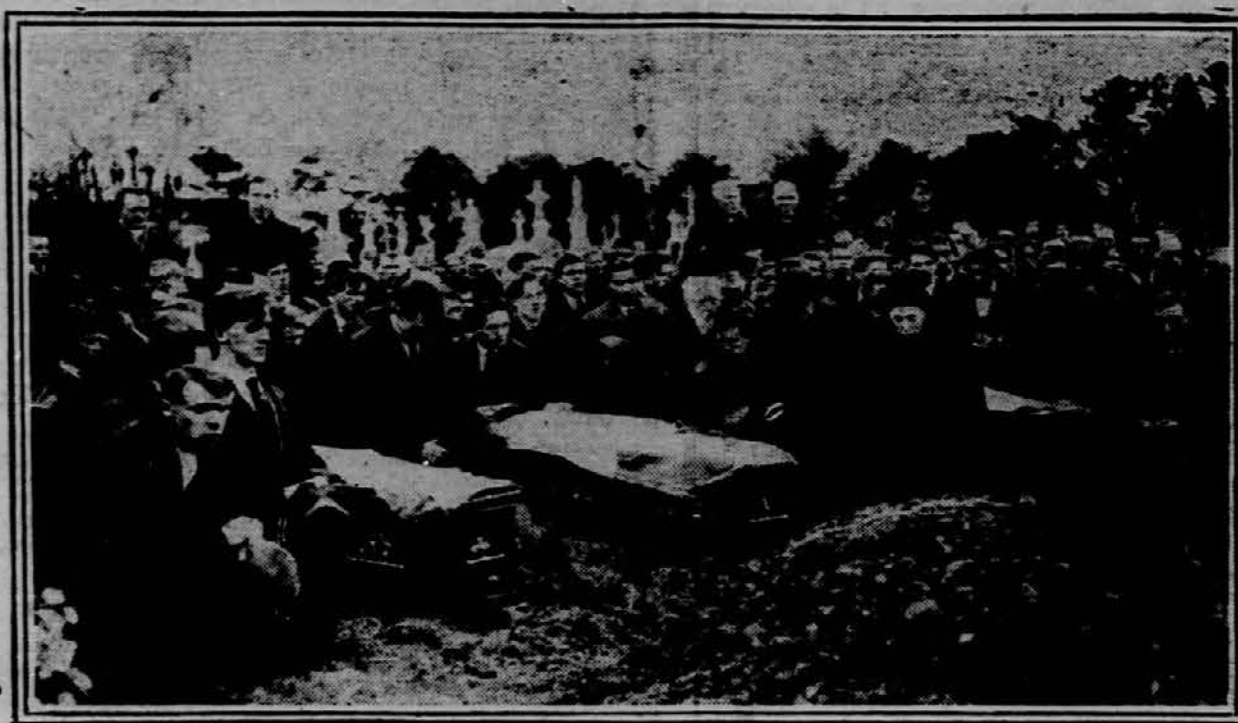
300 krom .... \$ 2.40	1,000 krom .... \$ 7.75
400 krom .... \$ 3.20	5,000 krom \$38.50
500 krom .... \$ 4.00	10,000 krom \$78.00

Vrednost denarja sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Mi računamo po ceni istega dne, ko nam poslani denar doseže v roko.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Money Order, ali po New York Bank Draft.

Frank Sakser State Bank

82 Cortlandt Street, New York

Slika nam kaže prizor na pokopališču, ko so pokopali žrtve angleškega nasilja.

SOCIJALISTIČNI VODJA DEBS V WASHINGTONU

Sam se je peljal tja iz jetnišnice ter se sam vrnil. — Povabil ga je bil državni pravdnik.

Washington, D. C., 24. marca. Eugene W. Debs, znani socijalistični voditelj, ki je bil obsojen na desetletno ječo, ker je baje prekršil 'protištionsko postavo', je bil danes v Washingtonu. Sem je prišel na povabilo generalnega državnega pravdnika Doughertyja, s katerim se je več kot tri ure pogovarjal.

Sem je prišel brez vsakega spremstva ter je tudi brez spremstva odpotoval.

Državni pravdnik je izjavil, da se je vse to zgodilo s posebnim dovoljenjem predsednika Hardinga.

Dosedaj se v zgodovini Amerike še nikdar ni zgodilo, da bi kak jetnik potoval brez spremstva v Washington in nazaj. Baje mu je bilo dovoljeno, ker je nastopal sam kot svoj zagovornik.

Razen nekaterih uradnikov justičnega departamenta ni nihče vedel o Debsovem prihodu. Sem je dospel zgodaj zjutraj ter je prišel malo pred deseto uro v pisarno generalnega državnega pravdnika. Obedovali ni hotel v družbi ter se je odpravil ob treh popoldne na zanj proti Atlanti. Obleden je bil v njavo obleko. Na sebi je imel mehla klobuk in črne čevlje. Obnašal se je skozinsko korektno.

Atlanta, Ga., 24. marca. — Včeraj zvečer se je tukaj raznela govorica, da je zapustil Evgen W. Debs jetnišnico. Njegov tukajšnji zagovornik ni bil o tem nič obveščen.

DENARNE POŠILJATVE V HITRO, NA GORIŠKO IN NOTRANJSKO.

Izvršujemo denarna izplačila popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerno tudi hitro po celi Istri, na Goriškem in tudi na Notranjskem, po ozemlju, ki je sosedno po italijanski armadi.

Včeraj smo računali za pošiljke italijanskih lir po sledečih cenah:

50 lir .... \$ 2.60
100 lir .... \$ 4.60
300 lir \$12.90
500 lir \$21.50
1000 lir \$42.00

Vrednost denarja sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej.

Mi računamo po ceni istega dne, ko nam poslani denar doseže v roko.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Money Order, ali po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt St., New York

KOMUNISTIČNA USTAJA PO NEMŠKIH MESTIH

Komunistični ustaši so se polastili saških mest. — Dinamitiranje bank in javnih poslopij.

Berlin, Nemčija, 24. marca. — Komunistična ustaja v centralni Nemčiji se širi in veliki del dežele je dejanski v rokah ustašev, — pravijo poročila iz Saške.

V nekem poročilu iz upornih okrajev se glasi, da so bile jetnišnice v Mansfeld otvorene in da se je oprostilo jetnike.

Ustaši so povzročili veliko materialne škode in na ducate ljudi je izgubilo življenje.

Nemiri v pruski Saški se osredotočujejo krog Mansfeld okraja ter kažejo znamenja, da oni, ki vodijo upor, osredotočujejo svojo pozornost na banke in javna poslopja, kajti številna teh poslopij so bila porušena ali hudo poškodovana od eksplozivnih snovi.

Poročila iz Hamburga pravijo, da je 1400 komunistov včeraj zasedlo ladjedelnice Blohm in Voss, kjer je komuniste obkolila varnostna policija. Iz Hamburga se nadalje poroča, da so pričeli prebivalci utrjevati svoja stanovanja.

Povesti o nasiljih, ropih in dejanski anarhiji prihajajo neprestano iz tega okraja. Popolna anarhija vlada baje v Hettstadt, kjer so bile vse banke ropane in odkoder beži prebivalstvo v veliki paniki.

ORNOVLJENJE BOJEV KROG VILNE.

London, Anglija, 24. marca. — Boji so zopet izbruhnili med litvinskimi četami ter poljskimi "nerednimi četami" (to se pravi tolovaji), katerim poveljuje general Zelgowski. Tako se glasi v nekem poročilu, ki je prišlo iz Kodanja na Exchange Telegraph Co.

Poljske "geredne" čete so prekorale mejno črto pri Vilni v soboto ter napadle mesto Širvintaj v nevtralnem ozemlju, ustanovljenem od zaveznikov, — se glasi v istem poročilu.

Poljske redne čete so otvorile artilerijski ogenj proti litvinskim pozicijam pri Druskijski v nedeljo in več litvinskih vojakov je bilo pri tem ranjenih.

SOVJETNI ZASTOPNIK SE BO DVOROJEVAL.

Rim, Italija, 24. marca. — Dva fašista (člana zveze laških nacionalistov) se hoče dvorojevati z Vorovskim, načelnikom ruske trgovske delegacije v Italiji. Dosedaj ni mogel dobiti boljševik še nobenih sekundantov.

Sprli so se v nekem hotelu, kjer je imenoval boljševik laška fašista "nesramneža."

SREČNA JUGOSLAVIJA! SPET IMA NOV KABINET

Kot ponavadi, so v kabinetu Slovence le malo zastopani. — Popović — zunanj minister.

Belgrad Srbija, 23. marca. — Nikola Pašić je stvoril nov kabinet. On je ministrski predsednik. Justični minister je Marko Trifković.

Minister za notranje zadeve je srbski demokrat Drašković.

Minister za "obračaj" je Velizar Branković, minister prosvete pa znani Pribečević (katerega se boje slovenski klerikali kot satana, ker hoče spraviti vero iz sol).

Poljedelski minister je Pucelj, minister za šume in rude je Križman, vojni minister pa Branko Jovanović.

Poštni minister je Slavko Miletić, socialno politiko pa vodi Slovenec dr. Kukovec, slovenski liberelec.

Trgovinski minister je mohamedanec dr. Mehmed Špaho, za zdravje bo pa skrbel dr. Kara Mehmedović, ki je istotako Alahov pristaš.

Minister za agrarno reformo je dr. Nikola Susmović, za vero Milivoj Jovanović, za javna dela pa Jovan Jovanović.

Minister za zunanje zadeve je Tihimir Popović, bivši poslanik v Cetinju.

(Gospod Popović ne bo imel dosti dela, ker je njegov prednik gospod Trumbić vse dobro opravil. Op. ur.)

KARDINAL GIBBONS UMR.

Baltimore, Me., 24. marca. — James kardinal Gibbons, nadškof v Baltimore in primas katoliške cerkve v Združenih državah, je danes tukaj umrl v nadškofijski palači, po dolgi bolezni, ki se je v glavnem tikala njegovega srca.

Bil je v svojem sedem in osemdesetem letu.

Konec je prišel mirno ob enajstih in pol zjutraj.

Važno za potnike.

Kdor želi v bližnji bodočnosti potovati v stari kraj, naj se obrne na nas, da mu pošljemo vse navodila, kako je mogoče dobiti potni list.

Kdor že ima jugoslovanški ali ameriški potni list lahko potuje kadar hoče.

Kdor pa spada v zasedeno ozemlje, in želi potovati v staro domovino, mu še vedno lahko preskrbimo potni list, kadar pride v New York.

V vsakem oziru se obrnite na tvrdko:

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt Street New York

SEDAJ PA FRANCOZI TIRJAJO AMERIKO

SENATOR GAUDIN DE VILLAIN JE BEKEL, DA BI AMERIŠKI NEPLAČANI DOLG ZNAŠAL SEDAJ 37.000.000 FRANCOV. — AMERIŠKI URADNIKI NA DELU.

Pariz, Francija, 23. marca. — Vprašanje, če je Amerika kdaj odplačala posojila, katere ji je dal kralj Ludovik XVI., tekmo Revolucijske vojne, katero vprašanje je dvignil neki pisec v listu L'Esclair, je prišlo na površje v francoskem senatu tekmo debate glede državnega proračuna in sicer od strani senatorja Gaudine de Villaine, ki zastopa departmen: La Manche.

Rekel sem preteklega leta s tega mesta, — je rekel senator, — da je Ludovik XVI., leta 1778 v imenu francoskega naroda in da reši mlado ameriško republiko, posodil Ameriki 800.000.000 frankov.

Senator Gaudin de Villaine je izračunal, da bi svota na temelju treh odstotkov obresti presegala sedaj 37 tisoč milijonov frankov, torej dosti, da se plača, kar dolguje Francija Ameriki, in tudi to, kar dolguje Francija Angliji.

V neki brzojavki iz Washingtona, v kateri se je odgovorilo v teku štiriindvajsetih ur glede predmeta, o katerem govorite, se navaja datume, na katere je bil ta dolg odplačan, — ga je prekinil senator Brangier.

Ta dolg ni bil nikdar plačan, — je vzkliknil senator Gaudin de Villaine.

Tozadevna brzojavka navaja natančne datume odplačila, — je odvrnil senator Brangier. — Jaz sem imel, moj dragi kolega, iste misli kot vi in ko sem bil v Združenih državah, sem stavil isto vprašanje nekemu ameriškemu listu, — isto vprašanje, katero ste vi dvignili danes. Povedali so mi, da so Združene države vrnilo dolg. To sem komaj verjel, kajti odgovor je bil na en način izbegljiv in netočen, dočim se v brzojavki iz Washingtona, katero sem omenil, navaja datume in pogoje odplačila. To prihaja iz vira, ki je vzvišen nad vsak dvom.

Brzojavka ni zgodovinski dokument, — je dejal senator Delahaye.

Prosim za odpusčanje, — je odvrnil senator Brangier, — a nevarno bi bilo za dobre odnose, katere moramo na vsak način obdržati z Združenimi državami pričeiti s tako diskusijo.

Dokler ne dobim bolj natančnih informacij, — je rekel Gaudin de Villaine, — trdim še vedno, da ta dolg ni bil plačan ter čakam na informacije, komu je bil plačan.

Obrnjen proti senatorju Delahaye, je vzkliknil senator Brangier: —

Hočem se sestati z vami v enem tednu od sedaj naprej, moj dragi kolega, in videli bomo, kdo ima prav, vi ali jaz.

Vi stavljate vso svojo vero v brzojavko, — je rekel senator Delahaye, na kar Brangier ni odgovoril. Senator Gaudin de Villaine pa je nadaljeval:

Nastop Amerike v takem smislu kot sem predlagal jaz, bi napravil Ameriki neizmerno več časti ter bi bilo kaj takega za nas veliko bolj zanimivo kot pa videti od časa do časa romarje, ki polgajo vence na grob markija Lafayetteja. Kot sem že rekel preteklo leto, je to zgodovinska laž, kajti marki de Lafayette, kot grof Rochambeau in številni drugi, ki so šli preko oceana pred več kot enim stoletjem, so bili enostavni figure na kraljevski šahovi mizi.

Ta pripomba je povzročila precej nemira pri številnih senatorjih.

Taka rešitev, katero bi že morala najti vlada, ki bi se dejanski brigala za interese naroda, — je nadaljeval senator Villaine, — bi morala biti tudi v mislih sedanjega finančnega ministra, ki je ob času, ko je prevzel od prejšnjega ministra posle, javno priznal strano razorganizacijo naših narodnih finan.

Washington, D. C. 23. marca. — Uradniki zakladniškega departamenta so danes ponovno izjavili, da ni preiskanje starih aktov razkrilo nobenega neplačanega dolga na naslov Francije in to kljub trditvam v francoskem senatu, katerim se je dalo danes in včeraj popoldne izraziti.

O možnosti neplačanega dolga za Francijo se je pričelo razpravljati že pred enim letom, — je izjavil eden izmed uradnikov zakladniškega departamenta, — in da se odgovori na zadovoljiv način na tozadevna vprašanja, se je skrbno preiskalo vse stare rekorde, tikaajoče se mednarodnih finančnih zadev. Vprizorjena preiskava pa je dognala, da so plačale Združene države vse dolgove, glede katerih je sploh obstojal kak rekord.

AVSTRILJA ZAMORE USPEVA AVSTRILJCI SE BOJE ČEHOV.

Dunaj, Avstrija, 24. marca. — Poročila, da so bile čehoslovske čete koncentrirane na avstrijski meji, so povzročila tukaj mrzlično razpoloženje in to tembolj vspriz priklonitev Avstrije k Nemčiji.

Čo notranjih političnih razmer v Velikoneška stranka bo takoj Avstriji. To razpoloženje prevla po veliki noči predložila parlamentu interpelacijo v zvezi s pred javili poročila, v katerih se glasi, da so vse tozadevne novice izmišljene.

Domneva se, da je obnovljeno vojaško delavnost Čehoslovske pripisovati ojačenju in razširjenju propagande za združenje Avstrije z Nemčijo.

Sedanja vlada bo kmalo po Velikonoči odstopila.

HARVESTER ZNIŽALA PLAČE

Chicago, Ill., 24. marca. — Objavilo se je skrčenje plač od šestih do dvajsetih odstotkov, tikaajoče se 45,000 uslužbencev International Harvester Company in sicer od predsednika navzdol do zadnjega dečka v pisarni.

Skrčenje plače je bilo uveljavljeno, — kot se glasi, — po skrbnem premetenju življenjskih stroškov, poslovnih možnosti ter delavnih pogojev v drugih industrijah.

GIOLITTI IN NJEGOVI MINISTRI PROTESTIRAJO PROTI SOCIJALISTOM.

Rim, Italija, 24. marca. — Včeraj so vsi ministri z ministrskim predsednikom Giolittijem na čelu demonstrativno odšli iz poslanske zbornice, ker je socijalistični poslanec Modigliani baje preveč ostro napadal vlado. Socijalist je kritiziral kralja, ker namerava razpustiti poslansko zbornico.

BOJANI, NAROČAJTE SE NA SLOVENSKE DNEVNIK V IDR. "GLAS NARODA", NAJVEČJI DNEVNIK.

